

På *større* kirkegårde kan afstandene være så store, at det findes ønskeligt at opdele mandskabet i mindre grupper i mindre huse.

Tendensen synes dog at gå i retning af en centralisering, hvorved opnås bygningsmæssige fordele og mulighed for indretning af marketenderi. Det er også en fordel for arbejdsledere at have hele mandskabet samlet nogle gange daglig, men ulempen er naturligvis megen spildt arbejdstid på vej til og fra arbejdsstedet.

Lokale forhold må være afgørende for placering af bygninger, men en vågen forståelse af betydningen af mandskabets bekvemmelighed bør komme til orde ved alle ny- eller ombygninger, — og her kan man med fordel strække sig langt.

Tilfredse mennesker: bedre arbejdsydelse!

Engang et skræmmebillede, — nu stedet for nerve-helse.

I Berlingske-Aften for 20/8 1957 havde landsdommer *Frits Schjøtt* en kronik om døden og de følelser, der havde rørt sig hos ham (og andre) i forbindelse med denne. Han nævner skrækken i forbindelse med uventet præsentation for et døningehovede, — et aspekt, som har givet mange et chock. Og han tilføjer, at han selv har haft det sådan, men »skulle nogen føle trang til nu at bibringe mig et chock ved lignende manipulationer, maa jeg skuffe ham med, at det ville være en forbier: Jeg ville uden større ophævelser om fornødent paatage mig at hente et kranium i en aaben grav paa kirkegaarden, mens midnatsklokken slog, uden at pulsen ville stige eller andre uregelmæssigheder finde sted.« En kirkegårdsgraver eller graverkarl skulle jo nok kunne udtale noget lignende, om dette forlangtes, men det er jo nu eengang hans *metier* at

arbejde med disse sager, hvad ikke kan siges om en landsdommer.

Er dette forhold med kraniet og midnatsklokken end noget specielt og konstrueret *för tilfället*, er de efterfølgende linjer fra samme kronik det ikke. De rummer den enkle sandhed, at når man nu siger, at en ting »ligner en kirkegård,« så rummer dette billede ikke mere noget skrækkeligt, men det giver for os billedet af et sted, hvor der *kan* være nerve-helse at hente for mennesker, — og hvor det helst altid bør være sådan —

Landsdommeren skriver følgende:

»Blandt de udødelige kunstværker, til hvilke »døden« har været inspirationskilde, er et af de kendteste vel *Saint-Saëns* symfoniske tonemaleri; men scenen, hvor det udspilles: kirkegaarden fremkalder vistnok ikke længere hos nogen — saaledes som tilfældet var i tidligere tider — følelser af angst eller uhygge. Denne fredfyldte plet er god at gæste, den maner til eftertanke, her er larm, støj og jag, knallerternes hvæsen og dagligdagens transaktioner lukket ude. *Père Lachaise* med sine gigantiske, næsten anmassende mindesmærker, *Flensborgs* kirkegaard, hvor ven og fjende, faldet i indbyrdes strid, hviler fredeligt side om side, den venlige danske kirkegaard med blomsterduft og fuglesang, den sløjfede kirkegaard nær *Jyllands* midtpunkt, hvor jernkorsene ruste og gravstenene er smuldret, og hvor tuja og buxbom har taget magten, men hvor enkelte gravsteder endnu plejes af kærlige hænder, kirkegaarden i min barndoms by, hvor navnene paa stenene kalder billedet frem af mennesker, som var gamle, da jeg begyndte min skolegang, og hvor min jævnaldrende, nylig afdøde legekammerat hviler, og hvor jeg, hver gang jeg ser hans hvilested, med et vemodigt smil maa hviske: — Han levede som en soldat, og han døde som en soldat. — Her kan man, hvis man indimellem føler trang dertil, for en kort stund være ene. Ene med de døde. Med de døde, som lever i vor erindring. Og som vi engang skal se«.